

Adattármustra. Egészségügy, orvostudomány

Az „Adattármustra” sorozatban független szakértők értékelik a magyar könyvtárak tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint. Ennek a számnak a témaköre az egészségügy és az orvostudomány. A bírálatok a használók számára fontos keresőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az észrevételek egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél jobb és eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és üzemeltetők figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

Internetes Magyar Egészségügyi Adattár

Honlap: <http://hawk.eski.hu:8080/IMEA/>

E-mail: imea@eski.hu

Fenntartó: Egészségügyi Stratégiai
Kutatóintézet

Értékelés dátuma: 2006. november 19.

Értékelő: Drótos László

Általános értékelés

Az Orvostudományi Dokumentációs Központot 2003 márciusában felváltó Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet a népszerű www.medinfo.hu szolgáltatást is átvette elődjétől, s új honlapján a régi adatbázisok, bibliográfiák mellett további tartalomszolgáltatásokat is megjelentetett. Ezek egyike az Internetes Magyar Egészségügyi Adattár (IMEA), amelynek elsődleges célja, hogy az egészségügyi rendszerben különböző helyeken keletkező közérdekű adatanyagot egységes rendszerbe szervezve tegye elérhetővé. Eddig a Regionális Egészségügyi Adattár és a Magyar Egészségadattár adatbázisait integrálták, beépítették az OECD és a HFA (WHO European health for all database) részére készített nemzetközi jelentések statisztikáit, de a rendszer struktúrája nyitott más, a magyar népesség egészségi állapota szempontjából fontos információk befogadására is. Az ellátó- és biztosítórendszerre, a betegségfajtákra és gyógyszerforgalomra stb. vonatkozó adatsorok mellett már most is találunk benne demográfiai, gazdasági és környezeti adatokat, így az egészségügyben dolgozókon kívül közgazdászoknak vagy szociológusoknak is érdekes lehet ez a szolgáltatás. Az adatok táblázatos és térképi formában jeleníthetők meg, elmenthetők vagy kinyomtathatók. Az adat-

bázis 2005 elején(?) indult, feltöltése folyamatos. Jellemzően 2000–2005 közötti információkat tartalmaz, a magyar mellett angol nyelven is.

A teszteléskor talált három komolyabb hiányosság a következő:

1. Indokolatlanul leszűkítették a felhasználói kört: a szolgáltatás lényegében csak Internet Explorerrel használható, nagyfelbontású képernyőn, és csak látó emberek számára. Mindenképpen szükség volna egy akadálymentes felületre is, ahol – nyilván kevésbé látványos és kényelmes módon – bármilyen böngészővel hozzá lehetne férni ezekhez a közérdekű adatokhoz.
2. Nincs elegendő és kellően pontos segítség a rendszer használatához, a táblázatok és térképeket nem látták el a tudományos igényeket is kielégítő feliratozással és forrásmegjelöléssel, valamint géppel is olvasható metaadatokkal.
3. Keresni, illetve böngészni csak a kész adatsorok között lehet, az adatokban nem. A találatok megjelenítésére csak földrajzi és év szerinti elrendezésben van mód; keresztirányú összefüggések ábrázolására nem alkalmas a rendszer (pl. hogy milyen összefüggés van a droghasználók és az AIDS-betegek számának alakulása között).

Az IMEA jó kezdeményezés a különböző forrásokból származó adatok integrált keresésére és megjelenítésére. Professzionális célokra azonban – az adatok folyamatos frissítése és körének bővítése mellett – szükség lenne a jelenleginél szakszerűbb ismertetőkre és kísérő információkra, valamint egy, a felhalmozott adatvagyonban rejlő értékeket jobban kiaknázó adatbányászati keresőrendszerre, és fejlett grafikus megjelenítési lehetőségekre.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- Az adattár neve azt sugallja, hogy egyetlen, átfogó intézményi adatbankról van szó (1. ábra), de úgy tűnik, hogy mégsem ez a helyzet, mivel a www.eski.hu/new3/adatok/adatok.php lapon az IMEA mellett az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet egyéb adatbázisai is fel vannak sorolva, amelyek közül a „Táblázatok a magyar egészségügy alapvető adatairól” megjelenik ugyan az IMEA kezdőlapján is, míg például a „Tételes Egészségügyi Adattár” valamiért nem része az „Internetes Magyar Egészségügyi Adattár”-nak.

1. ábra Az IMEA kezdőlapja

- A kezdőlap felirata szerint a szolgáltatás használatahoz legalább 5.0-s Internet Explorer szükséges (és valóban nem is működik a böngészés Opera vagy Firefox klienssel). Az ajánlott képernyőfelbontásról viszont nincs tájékoztatás, pedig egy 800×600-as képernyőn fontos dolgok nem láthatók (pl. az angol felületre átváltó zászlóikon), és ezek még görgetéssel sem érhetők el néha, mert a felső keretben le van tiltva a vízszintes, a sűrű ablakban pedig mindkét irányú görgetés. Az oldal tervezői nemcsak az alternatív böngészőket vagy kisebb képernyőket használóknak nehezítették meg az információkhoz való hozzáférést, hanem a fogyatékkal élőknek is: nincs akadálymentesített felület; a keretből felépülő oldalak és a JavaScripttel nyitogatható böngészőmenük a vakok számára használhatatlanok. Egy egészségügyi szolgáltatásnál az akadálymentes hozzáférés alapkövetelmény!
- A magyarul nem tudóknak teljes értékű angol felület áll rendelkezésre, sőt a találati listák és az adatok is angolul jelennek meg. A fordítást érdemes lenne átnézni, mert például a kezdőlapon a sűrűhöz vezető „Részletesebb magyarázatot >>> ITT talá!” feliratról az angol verzióban csak ennyi lett: „>>> Here.”, és a böngészőoldalon

sem tud mit kezdeni az angolul tudó a „click Send button below” utasítással, miközben a választható gombok között csak egy „Start...” feliratú van. A magyar felület is előbukkan néhol, például a böngészésnél a „Nincs év kijelölve!” hibaüzenet, vagy a térképeknél a „Hány színárnyalat legyen a képen?” opció.

- Néhány mondatos ismertető vagy jó tanács szinte minden oldalon van (kivéve a legfontosabbat: a keresőt), de ezek nem közölnek minden fontos lehetőséget. Az adatok táblázatos megjelenítésénél például a tájékoztató nem hívja fel a figyelmet arra, hogy az „MT” és az „RT” rövidítésekre kattintva lehet térképnézetre váltani (ez csak a kezdőlapról elérhető sűrű utolsó mondatból derül ki, már akinek ráfér ez a sor a képernyőjére). Arra sincs utalás a böngésző képernyő magyarázó szövegében, hogy a kék könyv ikon jelenti meg a kiválasztott témakör pontos definícióját. És sok a laikusnak vagy külföldinek értelmetlen rövidítés („HFA”, „OEK”, „MT” stb.), amelyek vagy nincsenek feloldva, vagy nem ott, ahol fontos lenne (pl. az elmenthető/nyomtatható táblázatoknál és térképeknél).
- Magáról a projektről sincs sok információ, fontosabb lépései és főbb céljai csak az ESKI honlapján itt-ott fellelhető hírekből és előadásanyagokból deríthetők ki; az IMEA kezdőlapján legfeljebb csak az „Ön a 12 177. látogatónk június 1-je óta!” feliratról lehetne következtetni az indulás dátumára, ha az évszámot nem felejtették volna le. Illetve még a – szintén a kezdőlapon elhelyezett – „Időgép” funkció ad némi támpontot, ahol 2005. 01. 26. a legkorábbi időpont. Nem tájékoztatnak arról, hogy ez az időgép hogyan működik, és mire jó; úgy tűnik, hogy az adatbázis régebbi feltöltöttségi állapotai állíthatók vele vissza. Biztató viszont, hogy az értékelés elkészítésekor a legutolsó dátum két nappal korábbi volt, vagyis a feltöltés folyamatosan zajlik.
- Felhasználói visszajelzésekre a kezdőlapon megadott e-mail cím szolgál.

Kereső funkciók, találatok

- Az adatok megtalálására egy böngésző- és egy szabad szöveges keresőfelület szolgál (2. ábra). Utóbbinál a találati listában levő zárójeles rövidítésre, valamint a „Kapcsolódó témakörök” felírra kattintva visszajutunk a tematikus böngészőfelületre. A szöveges keresés valamennyi adatsor megnevezésében és meghatározásában történik, a böngészésnél viszont választhatunk, hogy a jelenleg rendelkezésre álló négyféle adatforrás valamelyikében, vagy pedig ezekben közösen

Kezdőlap | Integrált nézet | REA - On-line | MEA - On-line | OECD jelentés | **HFA jelentés** | Szöveges keresés

☒ Demográfiai és társadalom-
☒ Halálozáson alapuló indikátorok
☒ Megbetegedés, rokkantság
☒ Életmód
☒ Környezet
☒ Egészségügyi ellátás kapacitása
☒ Egészségügyi ellátás igénye

☒ Kórházi elbocsátások száma
☒ Aktív kórházi elbocsátások száma
☐ Fekvőbeteg műtéti eljárások száma
☐ Átlagos ápolási idő: aktív
☐ Átlagos ápolási idő: inaktív
☐ Ágykihasználás: aktív feladatok
☐ Orvos-beteg találkozás (1000 lakosra)
☐ Boncolási arány, kórházi
☐ Boncolási arány, összes
☐ Sebészeti fertőzések rátája
☐ Egészségügyi kiadások a GDP százalékában
☐ Közfinanszírozású egészségügyi kiadások

Üdvözlí az ESKI adattárház HFA adat böngésző szolgáltatása!

Válasszon a baloldalon található struktúrában indikátorokat, majd az alul megjelenő időszakok közül! Az "Elküld" gomb megnyomása után megkapja a kijelölt indikátorok kiválasztott időbeli értékeit, amit elmenthet táblázatban.

Kiválasztott indikátorok

☒ Kórházi elbocsátások száma
☒ Aktív kórházi elbocsátások száma

Kiválasztás törlése

Választható időszakok

☐ 1990	☐ 1991	☐ 1992	☐ 1993	☐ 1994
☐ 1995	☐ 1996	☐ 1997	☐ 1998	☐ 1999
☐ 2000	☐ 2001	☒ 2002	☒ 2003	☒ 2004

Mindent Bejelöl

Töröl

Elküld

2. ábra Az adattár böngészőfelülete

akarunk keresgélni. Ez az „integrált nézet” az IMEA legnagyobb erőssége, mivel összehozza és egyberendezi az országos és a regionális intézményektől gyűjtött, valamint a nemzetközi szervezeteknek szolgáltatott statisztikai adatokat.

- A bal oldali keretben megnyíló, a tematikus böngészést segítő hierarchikus menüstruktúra jó áttekintést ad a választható adatsorokról. Bár egy-egy kibontott menüág, illetve a témakörök megnevezése túlságosan hosszú ahhoz, hogy ebben a keskeny függőleges keretben elférjen, de szerencsére itt a görgetést és a keret átméretezését nem tiltották le, így kis ügyeskedéssel el lehet olvasni őket. Jó, hogy ebben a tartalomjegyzékben már azok az ágak is benne vannak (szürke színnel jelezve), amelyek még feltöltésre várnak: így például számíthatunk rá, hogy a jövőben az „Internetellátottság” is megjelenik majd az „Egészséget meghatározó tényezők” között.
- A szöveges keresőhöz nem tartozik semmilyen használati utasítás, csak kísérletezéssel deríthető ki, hogy a beírt szavak között AND kapcsolat van, illetve hogy mindkét oldalról lehet csonkolni a szavakat csillaggal. A csonkolás lehetősége nagyon hasznos, tekintve hogy ez a kereső csak egy szűk szövegthalmazban keres, így kicsi az esély, hogy e nélkül pontosan eltaláljuk a használt szakkifejezést (pl. „epekö” nincs, helyette „epekövesség” van). A nulla találatnál megjelenő

jó tanácsokból ezt sajnos kifelejtették, ott csak annyit ajánlanak, hogy figyeljünk a helyesíráásra, vagy próbálkozzunk más „kulcszavakkal” (sic!). Ékezet nélküli keresés nincs. A rendszer emlékszik az utolsó keresés eredményére, de a keresőkérdésre már nem, ezt újra be kell írunk, ha visszatérünk az űrlapra.

- A találatok csak tízesével lapozhatók, és ha sok a találat (pl. a „vér*” keresőkérdést beírva), akkor a rengeteg lapozógombtól az oldal olyan széles lesz, hogy sem a találatok száma, sem a szintén fontos „teljes definíció megjelenítése...” funkció nem látszik a képernyőn, mivel ezek jobbra vannak igazítva (3. ábra).
- A témakör vagy témakörök kiválasztása után a földrajzi egységet (ország, régió, megye), illetve az időszakot kell kijelölnünk, és a rendszer vilámgyorsan táblázatot vagy táblázatokat készít belőlük. Ezek külön-külön vagy egyben is menthetők Excel-formátumba, megkönnyítve a további feldolgozást (pl. grafikonok készítését) és a nyomtatást. Az adatsorokból generált egyszerű táblázatok mellett néhány előre gyártott, összetettebb Excel-fájl is letölthető (csomagolt változatokban is) az IMEA kezdőlapjától, mint például a „Társadalombiztosítási járulékok” alakulása 1993–2005 között, vagy az alapvető demográfiai információkat tartalmazó „Népmozgalmi adatok 1950–2004”.

ESKI Adattárházi kereső

Adja meg a keresési feltételeket:

Találatok**VÉR:** 1 - 10., összesen: 34 találat. (0.035 másodperc)

Egészségügyi szakiskolákban illetve főiskolán nővér szakképesítést illetve oklevelet szerzők száma (HFA)
Kapcsolódó témakörök

Lásd a „Szakképesített szakdolgozók száma (személyben számolva)” indikátort fentebb.

Vér és vérképzőszervek betegségei (átlagos ápolási nap) (OECD) Kapcsolódó témakörök

Vér és vérképzőszervek betegségei, BNO 10: D50-D89, BNO 9: 280-289

3. ábra Szöveges kereső és a találati lista**OECD adat legyűjtés*...**

Ön egy adat legyűjtés eredményét látja, amelyet az ESKI adattárházban állítottunk össze az ön igényeinek megfelelően. A következő lista azokat az indikátorokat tartalmazza amelyeket kiválasztott. Használja a görgető sávot a táblázat megjelenítéséhez. Az összes indikátor adat legyűjtésének eredménye itt [menthető](#) el táblázatos formátumban, az egyes indikátorok külön-külön történő elmentése a táblázatok végén lehetséges.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Kórházi ágyak száma	83025,0	83064,0	82663,0	80057,0	79752,0	79368,0	79114,0
Aktív kórházi ágyak száma	65586,0	64744,0	64200,0	60916,0	60414,0	60040,0	59614,0
Egy aktív ágyra jutó kórházi személyzet	-	-	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
Egy aktív ágyra jutó ápoló	-	-	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Krónikus kórházi ágyak száma	17439,0	18320,0	18463,0	19141,0	19338,0	19328,0	19500,0
Szociális intézmények ágyszámai	71566,0	72852,0	74402,0	76285,0	77620,0	79861,0	81126,0

Mentés táblázatos formátumban...

Ugrás tetejére...

4. ábra A megjelenítőprogram által készített táblázat

- A megyei vagy regionális adatsorok térképen is megjeleníthetők, de egyszerre csak egy ilyen kép készíthető a rendszerrel, és legfeljebb húszféle intervallum jeleníthető meg. Az intervallumok színezése sajnos csak a piros árnyalataival történik, ami már képernyőn is nehezen különböztethető meg, fekete-fehér nyomtatásban pedig használhatatlan. Ez a térképgeneráló funkció látványos ugyan, de kellene még néhány beállítási lehetőség ahhoz, hogy igazán hasznos legyen.

Tartalom, minőség

- Az adattár tartalma különböző hivatalos forrásokból származik, így feltehetően az információk megbízhatóak. Arról azonban, hogy milyen módon történik az adatok bevitele és a minőségbiz-

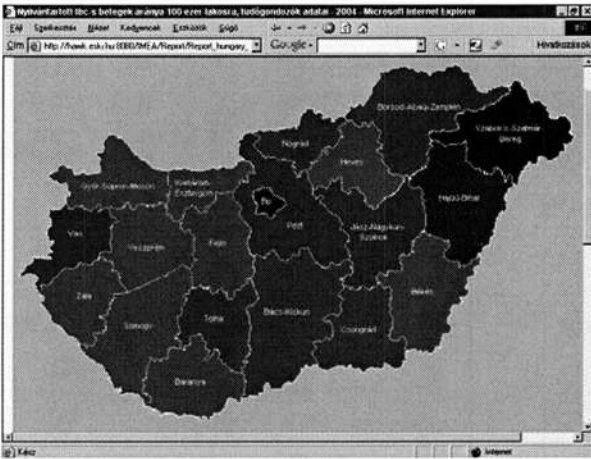
tosítás, nincs tájékoztatás. Mivel az adatokban a webfelületen nem lehet keresni, az adatrögzítési hibákra irányuló teszteket nem lehetett elvégezni az értékeléskor. Az adatsorokban azonban sikerült egy betűhibát találni: a „velt egészségű” szó-összetétel többször is előfordul a helyes „vélt egészségű” helyett.

- Az amúgy nem túl bőbeszédű kezelőfelületen viszont annál több a nyelvhelyességi és helyesírási hiba, például mindjárt a kezdőlap: „táblázatok”, a böngészőoldalon a nagybetűsen írt „Mindent Bejelöl” gomb, vagy a táblázatos nézetben többször is előfordul „legyűjtés” (4. ábra). Az angol felületen is vannak hibák, például a táblázatok felett: „our you print the table”.

- Mint említettük, az adattár még messze nem teljes, vannak olyan témakörök, amelyek még nem választhatók ki, és a már elérhető adatsorok részletessége és időbeli kiterjedése is meglehetősen változó, minthogy különböző forrásokból származnak. Nem lehet pontosan tudni, hogy mettől meddig vannak adatok a rendszerben; a próbalekérdezések alkalmával az 1990–2005 közötti időszakról sikerült adatokat találni, de a 2000 előtti, valamint a 2005-ös adatok elég ritkák.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A weboldalakban a „title” soron kívül nincsenek metaadatok. A kezdőlap forrásában a semmitmondó „ESKI Adattárház, datawarehouse” címsor szerepel, a táblázatos nézetnél pedig a még hibásan is írt „ESKI adamegjelenítés”. Egyedül a térképoldalnak van rendes „title” adatuk: a térképen ábrázolt adatsor és évszám (5. ábra).

5. ábra Az adatokból generált térkép

- A programból generált Excel-táblákban sincs ennek megfelelően semmilyen kísérő információ, de még az előre gyártott, amúgy szépen megszerkesztett Excel-fájlok adatlapja is csak legfeljebb ennyit tartalmaz: „Medinfo”; esetleg még annak a munkatársnak a nevét, akinek a gépéről elmentették. Egyedül a „Népmozgalmi adatok” című táblázat tartalomjegyzékében van megjelölve az adatok forrása.
- Minimális a webfelületen megjelenő táblák és térképek feliratozása, csak az adatsor neve és évszáma látszik, sem a mértékegységek (pl. „fő” vagy „%”), sem az esetleg előforduló rövidítések feloldása, sem az adatok pontos forrása, sem pedig a készítés időpontja nincs feltüntetve. Egy így lementett vagy kinyomtatott, vagyis az adattár környezetéből kiemelt, hitelesítő információk

nélküli táblázat, illetve térkép nem felel meg a tudományos igényeknek, vagyis éppen az a cél nem teljesül, ami miatt ezt az egyébként értékes és jól használható adattárat létrehozták.

Medical Tribune Hungary

Honlap: <http://www.medical-tribune.hu/>

E-mail: szerkesztoseg@medical-tribune.hu

Fenntartó: Medical Tribune Kiadó Kft.

Értékelés dátuma: 2006. november 18.

Értékelő: Somogyi Tamás

Általános értékelés

A *Medical Tribune Kiadó Kft.* gondozásában több magas színvonalú orvosi szaklap jelenik meg a hazai vezető orvosprofesszorok és más szakemberek munkája nyomán. A kiadó fő célja, hogy a legmagasabb színvonalú orvosi, gyógyszerészeti szakmai információkat juttassa el a praktizáló és a leendő orvosokhoz, és hogy megjelenési felületet nyújtson a szakmai hirdetéseknek és reklámanyagoknak.

A kiadó fontos folyóiratai

• Medical Tribune

A már több országból ismert, azonos című kiadvány hazai változata 2003 januárjától kéthetente jelenik meg. Célja, hogy tájékoztassa az orvosokat, az egészségügyi szakembereket, az oktatókat és az egészségügyi döntéshozókat, irányítókat az orvosi, valamint a hozzá kapcsolódó jogi, gazdasági és informatikai fejleményekről, újdonságokról.

• Orvostovábbképző Szemle

A havonta megjelenő vezető orvosi szaklap magyarul teszi közzé a külföldi (elsősorban amerikai és német) orvosi szakkikkeket, hazai szaktekin-télyek kommentárjaival kiegészítve.

• Egészséglap

Az évente hat alkalommal megjelenő magazin érthető, olvasmányos stílusban és sok képpel nyújt tájékoztatást a különféle betegségekről, gyógymódokról, biztosítási és jogi kérdésekről mind a szakembereknek, mind a laikusoknak. A magazin ingyenesen hozzáférhető a szakrendelőkben.

Egyéb szakterületi folyóiratok

- Nőgyógyászati és Szülészeti Továbbképző Szemle,

- a *European Journal of Gastroenterology and Hepatology* magyar nyelvű kiadása,
- *Gyermekgyógyászati Továbbképző Szemle*,
- az *Official Journal of the American Society of Clinical Oncology* magyar változata,
- a *The Journal of Urology* magyar kiadása,
- a *Current Opinion in Psychiatry* magyar nyelvű verziója,
- a *Current Opinion in Rheumatology* magyar nyelvű verziója,
- a *Cancer Journal of Clinicians* magyar nyelvű verziója,
- a *Current Opinion in Hematology* magyar nyelvű verziója,

Ez utóbbi kiadványok a külföldi szaklapok fordításai, és csak korlátozott példányszámban, a hazai szakmai orvostársaságok tagjai számára elérhetően jelennek meg.

A Medical Tribune Kiadó a fenti kiadványokkal valósítja meg az orvostudomány szakemberei (és másodsorban a laikusok) tájékoztatását. Sajnos a honlap részeiben és egészében már korántsem ilyen magas színvonalon segíti a kiadó munkáját ebben a céljában (6. ábra).

6. ábra A *medical-tribune.hu* honlap főoldala

A kiadóval külföldi és hazai orvosi szaktekintélyek működnek együtt, a legtekintélyesebb orvosi szaklapok cikkei, hírei jelennek meg a kiadványokban. Ennek ellenére a honlap rendkívül szegényes funkciójú és tartalmú, a kiadott szaklapok csak kevés része érhető el online, és a kreditpontok gyűjtésére is alkalmas kvízkérdéseken kívül alig kínál valamit az orvosok és az egyetemi hallgatók, illetve a laikusok számára.

A honlapnak többet kellene nyújtania a folyóiratok célcsoportjainak új szolgáltatások bevezetésével. Néhány példa ezekre:

- A kiadó nemzetközi és hazai szakmai kapcsolatát kihasználva több cikket, hírt is meg lehetne jelentetni naprakészen, akár olyan írásokat is, amelyek nem jelennek meg nyomtatásban.
- Egy-egy témában interjút is lehetne közölni hazai, vagy éppen hazánkban vendégeskedő külföldi) szaktekintélyekkel.
- A honlap a lapokban is hirdető kereskedők és gyártók, ugyanígy orvosok és rendelők megjelenési felülete is lehetne.
- Kommunikációs lehetőséget is adhatnának arra, hogy a szakmabeliek véleményt cseréljenek, adott esetben vitázhassanak is. A gyógy módok és a megelőzés iránt érdeklődő laikusok pedig kérdezhetnének is.
- Az orvosok és a laikusok akár javaslatot is tehetnének arra, hogy a közeljövőben miről is szeretnének olvasni a honlapon, illetve a megfelelő folyóiratokban (a laikusok az Egészséglapban, az orvosok pedig a szakterületük folyóiratában), illetve kitől szeretnének interjút olvasni.
- A kiadó összes folyóiratának digitalizálása és metaadatokkal való ellátása után finomabb és komolyabb kereső alakítható ki. A kiadó ezután több keresőszolgáltatással is együtt tudna működni, hogy fő céljait – a legmagasabb színvonalú tájékoztatást mind a szakmabeliek, mind a laikusok számára – hatékonyabban valósítsa meg.

Az internet egyre inkább a legfőbb információforrássá válik az orvosok és a laikusok számára is. Az orvostudomány pedig az a terület, ahol az újdonságok mielőbbi megismerése adott esetben életmentő is lehet. Versenytársa nincs, és nem is lehet a *www.medical-tribune.hu*-nak, hiszen a legmagasabb szakmai színvonal itt érhető el.

Kitartó munkával a honlap túlléphet a mostani „kvízkérdések és az egyes számok archívuma” feladatkörön, vezető szakmai információforrássá is válhat, mely köré – nem csak hazai – szakmai és laikus közösség is összekovácsolódhat. Idővel egy ilyen közösség pedig akár bele is szólhat az egészségügy egyes kisebb irányítási, döntési kérdéseibe.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A <http://www.medical-tribune.hu> kezdőlapja egyszerűen valósítja meg a kiadó tájékoztatási szán-

dékát: az oldalon egyértelműen a hírek és az új cikkek dominálnak. Ezek mellett a Medical Tribune és az Orvostovábbképző Szemle legújabb száma érhető el, valamint a kiadó gondozásában megjelenő szaklapok aloldala.

- A menürendszer egyszerű és világos, könnyen kezelhető.
- A kiadó főleg saját maga bemutatására helyezte a hangsúlyt, a folyóiratok iránt érdeklődőknek néha keresgélniük kell, mire megtalálják az egyes kiadványokat bemutató leírást, ismertetőt.
- Ráadásul egyes folyóiratok (pl. Current Opinion in Hematology) bemutatása egyszerűen hiányzik. Csak egy üres oldal várja a folyóiratról többet megtudni szándékozó felhasználókat.
- A honlap angol nyelven is elérhető, legalábbis ezt sugallja az „english” gomb a lapok fejlécében. Valójában csak a kiadó bemutatkozását sikerült angolra fordítani, minden más oldal magyarul jelenik meg, kivéve a külföldi szakfolyóiratok lefordított verzióit. Itt akár az angol, akár a magyar verziót választjuk, mindig ugyanaz a magyar és angol nyelvű oldal jelenik meg, még az angol és a magyar szöveg sorrendje sem változik.
- Az egyes folyóiratok hirdetési információit tartalmazó PDF dokumentum szép és barátságos, olyasmit is megtudhat a használó, ami a folyóirat bemutatásánál hiányzik. Csak magyarul érhető el.
- Az egyetlen keresőfelület egy része valóban elérhető angolul is: a keresési feltétel összeállításához tartozó címkék angolul olvashatók, de a „Keres” gomb mindig „Keres” gomb marad.
- A kiadóval való kapcsolatfelvételhez minden szükséges információ szerepel a honlapon, bár semmilyen közösségi funkciót nem találtam. Nincs például üzenőfal vagy fórum.
- Pozitívum, hogy az előfizethető lapokat (Medical Tribune, Orvostovábbképző Szemle és Egészséglap) a honlapon keresztül is meg lehet rendelni. Sajnos az előfizetéshez szükséges online kitölthető űrlapot csak magyar nyelven találtam meg.
- Az Egészséglap magazinra is elő lehet fizetni, bár az esetleges hirdetések számára készült kiadványban közlik, hogy a számokat ingyenesen lehet megkapni az orvosi rendelőkben. Egyébként az erre kíváncsiak is csak a hirdetőknél készített lapról tájékozódhatnak, bemutatkozó oldalán ugyanis nincs semmilyen, a tartalomra vonatkozó ismertetés.
- A Medical Tribune magazinba online módon is feladható hirdetés. Előfizetőknek korlátozott számban ingyenes. A honlap közlése szerint a

nem előfizetőknek is ingyenes, majd rögtön utána zárójelben közlik a karakterenként fizetendő összeget.

- Az orvosok fontos kreditpontokat is gyűjthetnek, ha a lapokban található kvízkérdésekre helyesen válaszolnak, ugyanis ezeket a kvízkérdéseket távoktatásként elismerik a megfelelő hatósági szervek. Kvízkérdésekre egyébként csak regisztrált orvosok felelhetnek.
- A tartalomjegyzékben külön jelölik azokat a cikkeket, amelyekhez kapcsolódva kvízkérdéseket is feltesznek. Sajnos ez a jelölés eltér attól, ahogyan magát a kvízt jelölik.

Kereső funkciók, találatok

- Csak egyetlen keresőfelület áll a rendelkezésünkre, egyetlen keresőmezővel. A keresőmezőbe több kifejezés is írható, ezek kapcsolata (és/vagy) és a keresés helye (vagyis a folyóirat) állítható be (7. ábra).

7. ábra A kereső és a találati lista

- Az eredmények listája a cikk címét, szerzőjét, a folyóirat címét és a számát tartalmazza. A cikk vagy részlete a címre kattintva érhető el.
- Az eredménylista hossza nem változtatható meg, mindig csak tízesével kapjuk a találatokat, és rendezni sem lehet. Mindegyik tízes lista közvetlenül is elérhető, ami már zavaróan sok ugrópontot eredményez a lap alján (8. ábra).
- Az eredménylap tetején megjelenik a lekérdezés SQL függvénye is. Fő helyen, nagyobb betűmérettel, mint a találatok.
- A hosszú lista tízes tördelésével, és az SQL függvény megjelenítésével tulajdonképpen a találati lista kerül háttérbe, mintha az lenne a legkevésbé fontos.

KREDITPONT KVÍZ

Szerző: DR. NAGY JUDIT
Medical Tribune
4. évfolyam, 21.szám (2006. október. 26.)

6 Jelenteni kell, bár aggályos

Szerző: Köbli Anikó
Medical Tribune
4. évfolyam, 21.szám (2006. október. 26.)

7 Keserő pirulák-folytatás

Szerző: DR. NAGY JUDIT
Medical Tribune
4. évfolyam, 21.szám (2006. október. 26.)

8 Kormányhíra

Szerző: Lencsés Károly
Medical Tribune
4. évfolyam, 21.szám (2006. október. 26.)

9 Brüsszel nulla toleranciát ígér

Szerző: euractiv.hu
Medical Tribune
4. évfolyam, 21.szám (2006. október. 26.)

10 Gyógyszer-takarékosság Ausztriában

Szerző: SZÁSZI JULIA (BÉCS)
Medical Tribune
4. évfolyam, 21.szám (2006. október. 26.)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29
30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55
56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81
82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104
105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122
123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140
141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158
159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176

8. ábra Egy hosszú találati lista

- A cikkek egy része, pontosabban az Egészség-lap és a Medical Tribune cikkeinek egy része letölthető, a többi folyóirat cikkeinek csak a bevezetője olvasható. A letöltés egyszerű: a tartalomjegyzékre kattintva a megfelelő oldal letöltése elindul. Az oldal PDF dokumentumban hozzáférhető, így jó minőségben tudjuk olvasni. Mindig csak egy oldal tölthető le, az egész szám egyben nem.
- A képek helyes megjelenítéséhez tapasztalataim szerint régebbi verziójú PDF-olvasó nem megfelelő. Ezzel kapcsolatban semmilyen tájékoztatást nem találtam a honlapon, sem segítséget egy PDF-olvasó letöltéséhez.
- A keresési idő rendkívül rövid, a találatokat és a találati számot szinte azonnal megkapja az ember.
- Ékezet nélküli keresés is lehetséges.
- Összetett keresésre nincs mód, a keresést nem tudjuk finomítani szerző, cím, kulcsszó stb. alapján.

Tartalom, minőség

- A több orvosi szaklapnak is helyet adó honlap tartalmi színvonalára a neves külföldi és hazai szaktekintélyek jelentik a biztosítékot. Kéthavonta, havonta, kéthetente megjelenő kiadványok segítik nemcsak az orvosok, hanem a laikusok

tájékozódását is az orvosi szaktémákban, illetve az egészségügy jogi, gazdasági, informatikai kérdéseiben is. A honlap tartalma folyamatosan bővül, a megjelenő számok bekerülnek az archívumba, és kereshetővé válnak.

- A cikkeknek sajnos csak egy része tölthető le, viszont PDF formátumban, amely jól olvasható, és a képeket is helyesen jeleníti meg.
- Az ékezetes betűkkel kapcsolatban semmilyen problémát nem fedeztem fel, a honlap szöveges tartalma tökéletesen olvasható.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A számokhoz, cikkekhez csak alapadat szintű, kevés metaadat kapcsolódik.
- A Medical Tribune folyóiratban rövid hírek is megjelennek, melyek között lehet ugyan keresni, de a címük egységesen: „Röviden”, még a tartalomjegyzékben is, ami nem kelti fel az érdeklődést a hírek iránt. Megfelelő metaadatok tehát csak a cikkek szintjén készülhetnek.
- A számokhoz, cikkekhez nem kapcsolódnak igényesebb metaadatok, ezért nincs ezekre építhető finomított keresés. A közeljövőben biztosan nem lehetséges a finomított keresés kifejlesztése, és a metaadatokat felhasználva más keresőkkel (pl. Nemzeti Digitális Adattár) való együttműködés kialakítása sem valószínű.

HáziPatika.com

Honlap: <http://www.hazipatika.com>E-mail: info@hazipatika.com

Fenntartó: HáziPatika.com Kft.

Értékelés dátuma: 2006. november 19.

Értékelő: Somogyi Tamás

Általános értékelés

„Egészségről interneten.” Ez a jelmondat fejezi ki talán a legtöbbet a www.hazipatika.com oldalról. A honlap 1999 áprilisában indult azzal a céllal, hogy közérthető és érdekes, ugyanakkor hiteles információkkal szolgáljon a betegségekről, megelőzésről, gyógymódokról laikusoknak. Az évek során folyamatosan bővült a honlap tartalma és szolgáltatási köre, így alakult ki a mai arculat (9. ábra).

9. ábra A HáziPatika főoldala

A főoldalra kattintva a következő fő szolgáltatások érhetők el:

- hírek és cikkek (egy részük más oldalakról származik);
- pollenjelentés, orvosmeteorológia;
- betegséglexikon, amely folyamatosan bővítve, szakmailag korrekten magyarázza el a különféle betegségeket;
- laboreredmények értelmezése, és orvosi vizsgálatok bemutatása;
- szakorvosoknak online feltett kérdések és válaszai;
- webáruház könyvesbolttal, CD és DVD üzlettel, drogériával és bioboltal;

- különféle receptek és programok (pl. fogyókúra, koleszterin), és hozzájuk kapcsolható online személyes napló;
- regisztrált orvosoknak weboldal-készítési lehetőség, és tájékoztató a továbbképzésekről;
- kérdőíves kalkulátorok, amelyekkel a látogatók felmérhetik egészségi állapotukat (10. ábra);
- szakorvos- és patikakereső szakterület és lakóhely alapján.

Vitamin- és ásványianyag-szükséglet-kalkulátor

Gondolte volna, hogy vélemény- és asványianyag-szükségletét online minden betöltővel? Hogy megtudja, pontosan mikora napi mennyiségre van szüksége egyes vitaminokból vagy ásványi anyagokból, a következő kérdéseket jelölje meg szívesen a portálján, amelyik jelenlétét Önrel

10. ábra Vitamin- és ásványianyagszükséglet-kalkulátor

A honlap kommunikációs felületet is kínál az orvosoknak és a pácienseknek a legnyilvánvalóbb fórumtól kezdve az online rendelőig. A páciensek blogot, vagyis naplót is készíthetnek a HáziPatika oldalain, az orvosok és a betegtársaságok pedig saját aloldalt. A páciensek véleményét is mondhatnak: szavazataikkal az „Év kórháza” díjat ítélik meg oda.

Érdemes megemlíteni, hogy közvetlenül innen is elérhető az önálló babaszoba.hu honlap, amely nevéből is kitalálhatóan az újszülöttektől a háromévesekig segíti a szülőket.

A hazipatika.com számtalan hasznos szolgáltatást nyújt igen kellemes környezetben. Az aloldalak, az orvosoknak feltett kérdések és a fórum alapján az az érzésem, hogy orvosokból és páciensekből összetartó, egymást segítő közösség kovacsolt össze.

A HáziPatika oldalán sok a reklám, nagyrészt a tartalmakhoz kötve. A főoldal előtt egy kimondottan

agresszív óriásreklám jelenik meg. (Remélem, a reklámok után nem a szolgáltatások díjhoz kötése következik.)

A HáziPatika ezer hasznos információnak ad otthont, az ember sokáig elidőzik a honlapon, hiszen olyan tartalomról van szó, amely mindenkit érint: az egészségről. Ennek ellenére talán érdemes lenne a honlap szerkezetét átgondolni. A főoldal már szinte átláthatatlanul túlszűfoltak hat, az oldaltérkép sem egyszerű. Ennyi szolgáltatás esetén érdemes lenne prioritásokat felállítani, és azok alapján átépíteni a honlapot.

Az egyre növekvő közérdeklődésre számot tartó szakmai tartalom minél szélesebb körű elérhetősége érdekében minél több keresőszolgáltatással lehetne együttműködést kiépíteni. A szótár megfelelő méretűre duzzadása után elhelyezhető lehetne más honlapokon is, csakúgy, mint a keresők.

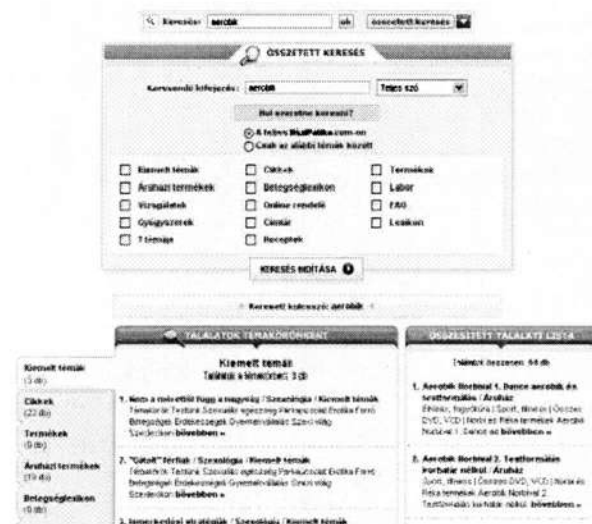
Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

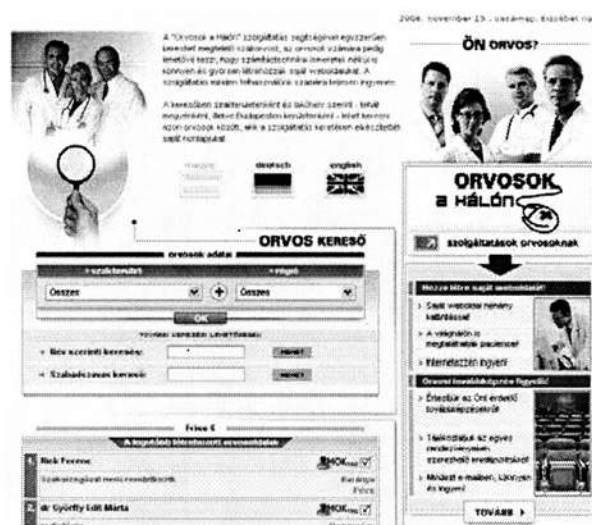
- Agresszív nyitóreklámon keresztül érhető el a kicsit túlszűfoltak ható főoldal, mégis szívesen böngész a látogató az érdekes és hasznos tartalmak között. A jelenlegi felépítés azonban a tartalmak és szolgáltatások bővülését már nem bírja el.
- A honlap szolgáltatásainak igénybevétele és a kommunikáció egyszerű, a lépéseket ábrák és érthető útmutatók segítik.
- A szexuális témájú oldalak – helyesen – csak belépési nyilatkozat kitöltése után érhetők el, azonban a mindenki számára látható reklámok között félreérthetetlen óvszerreklámot is felfedeztem.
- A HáziPatika készítőinek, illetve szakorvos szakértőinek fényképes bemutatkozása világos, a kapcsolatfelvétel lehetséges.
- A honlapnak csak magyar nyelvű verziója van, pedig egyes cikkeknek, illetve a webáruháznak talán érdemes lenne többnyelvű verzióját is elkészíteni.
- A honlap több elismerést és díjat kapott, 2005-ben például az *Év honlapjává* választották. A legtöbbet egy 2005-ös írásból lehet róla megtudni, amely a honlap hatodik születésnapja alkalmából született.
- Nem találtam információt a látogatottságról, az elérhető tartalmakról és mennyiségükről, valamint a gyarapodásukról.

Kereső funkciók, találatok

A HáziPatikának több keresője is van, mindegyik a „Keresők” menüből érhető el (11., 12. ábra).

11. ábra A HáziPatika egyik keresője és találati listája

12. ábra A HáziPatika orvoskeresője

- „Betegtársaságok”: az első keresővel a honlapon regisztrált betegtársaságok HáziPatikás oldalai között lehet keresni betegségcsoport, régió és név szerint, továbbá egy szabadszavas keresés is rendelkezésünkre áll. Az eredmények szinte azonnal megjelennek, a keresési eredmények listája rövid, feltehető, hogy a regisztrált betegtársaságok száma egyelőre csekély. A betegségcsoport listájában olyan betegség is szerepel, amelyhez még nem tartozik társaság. Így például hiába keresünk a táplálkozási betegségekre.

- Az „Általános kereső” a honlap tartalmi között keres, szűrhetően a tartalom helyére: cikkek, betegséglexikon, receptek, gyógyszerek stb. Az egyetlen keresőmező használata egyszerű, finomított keresésre sajnos nincs mód. Két eredménylistát kapunk egymás mellett: a beállított témakörök eredményeit, és az összes témakör eredményét. Ha nem szűrünk témakörre, akkor is kettős a lista: az elsőben a találatok témakörök szerinti csoportosítása szerepel, amely nagy segítség a hosszú találati listán való eligazodáshoz.
- A „Gyógyszerkereső” a *Vademex* gyógyszeradatbázisában keres. Eredményként betegség szerinti csoportosításban kapjuk a gyógyszerek nevét, melyeknek leírása és engedélyszáma mellett egy ár is szerepel. A gyógyszeradatbázisról semmilyen információra nem bukkantam, így a mérete, naprakészsége, gyarapodása ismeretlen. Az „Orvoskereső” segítségével a HáziPatikán honlappal rendelkező szakemberek között kereshetünk szakterület, lakóhely vagy név alapján magyarul, angolul és németül. Emellett szabadszavas keresőt is használhatunk. A regisztrált orvosok adatait a *Magyar Orvosi Kamara* ellenőrzi, így biztosak lehetünk az orvosok hitelességében.
- A „Patikakereső” a lakóhely szerinti patikák elérhetőségét mutatja meg egyszerűen és gyorsan. Az adatok forrásáról, hitelességéről és naprakészségéről azonban semmilyen információt nem lehet találni.
- A „Szótár” leginkább az orvosi kifejezéseket próbálja elmagyarázni. Bővüléséről, ellenőrzöttségéről sajnos nem tudhatunk meg semmit. A találatok egyszerűen kezelhetők és értelmezhetők.

Tartalom, minőség

- A HáziPatika honlapjának széles körű tartalmi színvonalasak, és szakmailag is hitelesek. Lehetővé teszik mind a laikusok közérthető tájékozta-

tását, mind a szakmabeliek megjelenését. Nincs azonban információ ezek bővüléséről, illetve bővíthetőségéről. A páciensek és az orvosok ingyenes kommunikációjának lehetőségét több szolgáltatás is megteremti; ennek köszönhetően már egy közösség is kialakult a honlap körül.

- A cikkek mára komolyabb adatbázist is alkothatnának, metaadatokkal, amelyekre finomított keresést is lehetne építeni. Ez a szélesebb körű hozzáférhetőséget eredményezné, nemcsak a HáziPatika oldalán, hanem más keresőkön keresztül is.
- A cikkek sajnos nem tölthetők le, viszont nyomtatóbarát verzióban is megjeleníthetők.

Metaadatok, bibliográfiai információk

A tartalmakhoz, elsősorban a cikkekhez, alig kapcsolódhat metaadat, pedig nélkülük elképzelhetetlen kifinomultabb keresés, és más keresőszolgáltatásokhoz, például a Nemzeti Digitális Adattárhoz való kapcsolódás. Márpedig megfelelő metaadatok nélkül az értékes cikkadatbázis kevésbé szolgálhatja a minél szélesebb körű tájékoztatást.

Beérkezett: 2006. XI. 20-án.

Drótos László

az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtár Osztályán főkönyvtáros. A Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület elnökségi tagja. E-mail: mekdl@iif.hu

Somogyi Tamás

a Nemzeti Digitális Adattár informatikusa, közbeszerzési pályázatok bírálója. E-mail: somogyit@freemail.hu

14. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál

2007. április 12–15., Budapest Kongresszusi Központ

A világszerte elismert fesztivál legsikeresebb programjai közé tartoznak évek óta a *Könyvtáros Klub* keretében zajló bemutatók, konferenciák, amelyeket a *Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése* a *Magyar Könyvtárosok Egyesületével* közösen szervez.

További információ: www.konyvfesztival.eu

Árkos Iván